

05/2023

Як вести бізнес в Чехії?

Посібник для всіх
з підприємницьким духом
з України та інших країн

ROAD TO
SELF-EMPLOYMENT

ROSE: Розцвітай з власним бізнесом!

**ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH
PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR**

AMSP ČR

Про проєкт ROSE

Проєкт ROSE: «Road to self-employment for Ukrainians and other marginalized groups on the Czech labour market» (українською: Шлях до самозайнятості для українців та інших маргіналізованих груп на чеському ринку праці) спрямований на передачу знань з області отримання підприємницької ліцензії та дозволу на започаткування власної підприємницької діяльності.

Мета проєкту – надати українцям, які тікають від війни та зацікавлені розпочати малий бізнес у Чехії, а також іншим іноземцям у Чеській Республіці допомогу на перших кроках до відкриття торгівлі чи бізнесу. Брошура містить основну інформацію про умови здійснення підприємницької діяльності в Чеській Республіці, а також практичні кроки щодо відкриття бізнесу.

З початку війни в Україні Чехія прийняла майже 460.000 українських біженців. Така кількість людей створює сильний тиск на їх стійку інтеграцію в чеське суспільство та ринок праці. Біженці та іммігранти стикаються під час пошуку роботи з різними перешкодами, починаючи з незнання мови, через проблематичне визнання кваліфікації та необхідність нострифікації освіти, аж до гіршої доступності до дитячих садків.

Багато біженців, перш ніж вимушено покинути свою країну, вели власний бізнес, керували компанією або працювали як самозайняті ремісники і приватні підприємці, а отже, мають підприємницькі навички та досвід. Таким чином, головною метою цього проєкту є посилення ефективної інтеграції військових біженців, іммігрантів та подібних уразливих груп на чеському ринку праці шляхом надання їм можливості розпочати власний бізнес або стати фізичною особою – підприємцем.

Партнером проєкту є норвезька Асоціація малих і середніх підприємств, SME Norway. Проєкт ROSE підтримується Норвезькими фондами 2014 – 2021 в рамках програми «Соціальний діалог і гідна праця».

Більше тут:
www.podnikejvcesku.cz

Зміст

Вступна частина	3
Переваги індивідуального бізнесу	4
Хто або що є ФОП (OSVČ)	5
Як отримати ліцензію на підприємницьку діяльність	6
Медичне страхування	8
Соціальне страхування	9
Види малого підприємництва	10
Розмежування діяльності на основну та другорядну	12
Підприємницька діяльність без ліцензії	13
ФОП (OSVČ) як роботодавець	14
Основні обов'язки підприємця	15
Бухгалтерія ФОП (OSVČ)	16
Податкові зобов'язання ФОП (OSVČ)	17
Кредити для підприємців-початківців	18
Інші способи підприємницької діяльності	19
Припинення або продовження підприємницької діяльності	20

Вступна частина

Чеська Республіка є країною, яка прийняла значну кількість українських біженців і забезпечила їм режим тимчасового захисту, й разом з тим надає Україні значну фінансову, гуманітарну та іншу матеріальну допомогу.

З початку війни в Україні Міністерство внутрішніх справ (МВС ЧР) видало близько півмільйона віз тимчасового захисту. Найбільше осіб з тимчасовим захистом осіло в Празі, Центральній Чехії та Південноморавському краї. Більшість прибулих зацікавлені у поверненні в Україну, як тільки це дозволить ситуація. Проте є й такі, хто розглядає можливість залишитися жити в Чехії назавжди.

Багато з цих людей скористалися тим, що режим тимчасового захисту супроводжується вільним доступом до ринку праці, і знайшли собі роботу. Однак й у цій надзвичайній ситуації очевидно, що люди з вищою освітою та кваліфікацією не можуть одразу знайти відповідну роботу і часто працюють на менш кваліфікованих позиціях.

Втім економічна залученість українських біженців може мати й форму малого бізнесу. Український досвід ведення бізнесу в Чехії вже існує, адже у ЧР вже багато років працює значна кількість українців – приватних підприємців чи власників компаній різного розміру.

Іноземець, який хоче розпочати здійснювати у Чехії підприємницьку діяльність (якщо він не з ЄС та асоційованих країн), повинен мати дозвіл на проживання в Чехії. Якщо іноземець отримав у ЧР притулок або статус тимчасового захисту, то цей дозвіл йому не потрібен і він може вести бізнес так само, як і громадянин Чехії. Іноземець може відкрити бізнес в ЧР декількома способами, найпоширенішими є ФОП та товариство з обмеженою відповідальністю.

Ця брошура має стати корисним посібником і допомогти зробити перші кроки на шляху до того, щоб започаткувати бізнес в Чехії.

Переваги індивідуального бізнесу

Займатися індивідуальним бізнесом як так звана «самозайнята особа» (ФОП – OSVČ "osoba samostatně výdělečně činná") має, порівняно з трудовими відносинами, свої переваги та недоліки. Самозайнятість дуже сильно пов'язана з особистісною природою кожної людини – чи віддає вона перевагу вільному прийняттю рішень і особистій відповідальності за себе чи своїх близьких, несучи при цьому певний підвищений ризик, чи ні. Основним мотивом самозайнятості є для більшості людей свобода власне здійснення підприємницької діяльності як самозайнята особа, тобто можливість самостійно визначати, як виглядатиме їхня щоденна робота, як вони її організовуватимуть, коли й де будуть виконувати.

Приватні підприємці та ФОП – OSVČ несуть відповідальність лише перед собою, що є великою відмінністю в порівнянні з трудовими відносинами; на відміну від працівників, вони можуть змінювати свою діяльність відповідно до своїх уявлень, але, звичайно, також в залежності від вимог відповідного сегменту ринку.

З практичного досвіду індивідуальних підприємців випливає ряд переваг індивідуального бізнесу:

Різноманітність

Кожен клієнт має свої часто дуже різноманітні вимоги. Цьому також сприяє те, що ФОП – OSVČ, крім своєї кваліфікованої роботи, зазвичай займається також іншою діяльністю, яка безпосередньо з нею не пов'язана – не лише «виробляє» чи надає послуги, а й веде перемовини з клієнтами та забезпечує все інше необхідне для роботи (матеріали, логістику, оформлення документів, ведення бухгалтерського обліку та податкові питання тощо).

Адаптивність

На відміну від великих компаній, самозайняті особи здатні дуже швидко адаптуватися до змін і вимог нових тенденцій у своїй галузі.

Свобода

Беззаперечною перевагою є також можливість обирати собі співпрацівників, якщо вони для підприємницької діяльності потрібні; ФОП – OSVČ може залучити до свого бізнесу й свою сім'ю як осіб у кооперації.

Фінансові переваги

З фінансової точки зору, особливою перевагою ФОПів є те, що вони мають нижчі обов'язкові внески (соціальне та медичне страхування), ніж наймані працівники. Це пов'язано з тим, що вони несуть бізнес-ризик і отримують від держави мінімальні виплати. Для деяких людей може бути аргументом на користь того, щоб виконувати свою роботу як самозайнята особа, а не як найманий працівник, також нижче оподаткування.

Хто або що є ФОП (OSVČ)

Абревіатура ФОП – OSVČ означає «фізична – особа підприємець». Щоб отримати дозвіл на підприємництво у формі ФОП – OSVČ громадяни України повинні відповідати тим самим умовам, що й громадяни Чехії:

- Бути старше 18 років;
- Довести свою добросовісність, надавши виписку про відсутність судимості;
- Відповідати вимогам щодо професійної кваліфікації (в інших видів підприємницької діяльності, ніж ті, що підтвердження кваліфікації не вимагають).

Крім того іноземці повинні надати **підтвердження легального проживання в ЧР**. З огляду на поточну особливу ситуацію громадян України, які прибули до Чеської Республіки внаслідок збройного конфлікту в Україні, їхній основною посвідкою на проживання в країні є **віза толерантності, або режим тимчасової охорони**. Крім усього іншого, це дає громадянам України вільний доступ до ринку праці, а також можливість здійснювати підприємницьку діяльність.

Заява на отримання ліцензії на підприємницьку діяльність для громадян України подається після заповнення простої форми та супроводжується такими документами:

- Посвідка на проживання в Чехії – на практиці це відповідний код у паспорті або електронному листі від МВС ЧР, який підтверджує режим тимчасового захисту;
- Довідка про несудимість з України;
- Підтвердження власника об'єкта нерухомості про згоду з його використанням як юридичної адреси підприємства;
- В залежності від виду підприємницької діяльності – підтвердження про визнання кваліфікації (не потрібно у видів підприємницької діяльності, де кваліфікація не вимагається).

Ліцензія на підприємницьку діяльність, видана українським громадянам у цій ситуації, дійсна на час їхнього перебування в Чехії.

Особливістю здійснення підприємницької діяльності ФОПа є так зване особисте споживання. На практиці це означає, що ФОП може в будь-який момент і без будь-яких обмежень використати свої «бізнесові» гроші на приватні потреби, зняти або перерахувати їх на особистий рахунок. Інша сторона медалі одноосібного підприємництва полягає в тому, що одноосібний підприємець відповідає усю своїми активами за всіма зобов'язаннями, які виникли в ході ведення бізнесу.

Як отримати ліцензію на підприємницьку діяльність

КРОК 1 - ЗАПОВНЕННЯ РЕЕСТРАЦІЙНОЇ ФОРМИ

Особа стає самозайнятою особою, заповнивши ЄДИНУ РЕЕСТРАЦІЙНУ ФОРМУ ("JEDNOTNÝ REGISTRAČNÍ FORMULÁŘ") в будь-якому органі ліцензування (так званій Центральний реєстраційний пункт), який забезпечує всі обов'язкові та необов'язкові реєстрації та повідомлення (започаткування бізнесу, реєстрація для сплати податку на прибуток та повідомлення в медичну страхову компанію та управління соціального забезпечення).

Після заповнення анкети необхідно підписати її та сплатити адміністративний збір у розмірі 1 000 чеських крон в Управлінні з питань ліцензування торгівлі. Не забудьте взяти з собою посвідчення особи!

Заповнити єдину реєстраційну форму можна онлайн за адресою <https://bit.ly/3MstbKA> або через цей QR-код:

Все, що вам потрібно зробити, це вибрати, чи бажаєте ви вести бізнес як фізична особа — ФОП (тоді виберіть «Нова ліцензія фізичної особи» - "Nová živnost fyzické osoby") чи як компанія (тоді виберіть «Нова ліцензія юридичної особи» - "Nová živnost právnické osoby")

Зверніть увагу, що бланк повністю чеською мовою, тому, якщо ви ще не знаєте чеської мови, ми рекомендуємо вам особисто звернутися до відділення Управління з ліцензування торгівлі - з перекладачем або другом, який розмовляє чеською мовою - і заповнити бланк разом з працівником Управління!

Перелік та адреси органів ліцензування в окремих містах див <https://bit.ly/3M4DXoX> або тут:

Просто виберіть місто, в якому ви перебуваєте, і знайдіть найближчий до вас офіс. Створити бізнес можна в будь-якому органі ліцензування в ČR.

УВАГА: Заповнення форми є найпростішим варіантом, який забезпечує всі обов'язкові та необов'язкові реєстрації й повідомлення. Якщо єдина реєстраційна форма не заповнена, необхідно окремо здійснити кожну реєстрацію та всі повідомлення до відповідних установ.

КРОК 2 - ВНЕСЕННЯ ЗАПИСУ В РЕЄСТР ПІДПРИЄМЦІВ

Документом для підприємницької діяльності є ліцензія на підприємницьку діяльність, зареєстрована в реєстрі підприємців. У реєстрі підприємців реєструються фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю, тобто самозайняті особи. Реєстр веде Міністерство промисловості та торгівлі Чеської Республіки, а користувачами є окремі управління з питань ліцензування підприємницької діяльності. Витягом із цього реєстру ФОП - OSVČ засвідчує свою правосуб'єктність, тому він є офіційним документом підприємця.

Орієнтовно протягом тижня після вашого візиту в управління і подачі всіх необхідних документів, ви будете зареєстровані в реєстрі підприємців і **отримаєте унікальний восьмизначний ідентифікаційний номер** ("identifikační číslo" - IČO). Документом для підприємницької діяльності є т. зв. **витяг з реєстру підприємців, який ви можете отримати в будь-якому органі ліцензування або через CzechPoint** (наприклад: на Чеській пошті).

КРОК 3 - ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПЕРЕД СИСТЕМОЮ МЕДИЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Підприємництво передбачає низку обов'язків. Один з них – **сплата авансових внесків на медичне та соціальне страхування**. Кожна самозайнята особа, незалежно від віку, зобов'язана сплачувати зі свого бізнесу страхові внески.

Після реєстрації у нового підприємця виникають зобов'язання перед медичною страховою компанією та перед Чеським управлінням соціального забезпечення. (Якщо не була використана Єдина реєстраційна форма, то в обох випадках необхідно протягом 8 днів після реєстрації підприємницької діяльності зареєструватися у відповідній медичній страховій компанії та управлінні соціального забезпечення населення.)

Якщо це є **основна підприємницька діяльність**, потрібно з самого початку сплачувати щомісячні авансові внески на медичне та соціальне страхування. Однак якщо ви займаєтеся підприємництвом тільки як **другорядною діяльністю**, то протягом першого року підприємницької діяльності ніяких авансів сплачувати не потрібно. Тоді медичне та соціальне страхування доплачують лише після закінчення року після подання податкової декларації та Звіту про доходи та витрати самозайнятих осіб в управління соціального забезпечення та компанію медичного страхування.

Детальніше про основну та другорядну діяльність див. на сторінці 12

Медичне страхування

Кожна самозайнята особа також повинна платити **авансові внески на медичне страхування** ("zdravotní pojištění"). Розмір внесків на медичне страхування за основною діяльністю самозайнятих осіб залежить від середньої заробітної плати, визначеної за поточний рік. **Мінімальний авансовий внесок, який повинні платити самозайняті особи у 2023 році, становить 2722 чеських кроні.** Мінімальний внесок також необхідно платити, якщо минулий рік завершився для бізнесу зі збитком, або якщо бізнес тільки розпочався, і Звіт про доходи та витрати самозайнятого ще не подано. Авансовий внесок завжди необхідно внести до 8 числа наступного місяця.

Проте на деяких самозайнятих осіб (які виконують другорядну діяльність) мінімальна база нарахування не поширюється (наприклад, під час догляду за дітьми, досягнення права на пенсію за віком, осіб з тяжкими вадами працездатності, найманих працівників), і авансові внески не сплачуються.

Самозайняті також можуть почати належати до групи осіб, **за яких сплачує страхові внески держава** (наприклад: студенти, пенсіонери за віком чи по інвалідності, жінки, які доглядають за маленькими дітьми тощо). У такій ситуації ФОП – OSVČ повинен повідомити про цю ситуацію свою медичну страхову компанію протягом 8 днів після зміни. Обов'язок подавати Звіт про доходи та витрати самозайнятих осіб діє в усіх випадках.

*Добровільним варіантом є т. зв. **страхування здоров'я на випадок хвороби** ("nemocenské pojištění"). Наприклад: молодим жінкам-підприємцям необхідно собі усвідомити, що з коштів такого страхування на випадок хвороби надається фінансова допомога під час вагітності та пологів. Сплачуючи страхування на випадок хвороби, самозайняті особи також забезпечують собі (крім інших виплат) виплату лікарняних у разі непрацездатності.*

Соціальне страхування

Соціальне страхування ("*sociální pojištění*") сплачується у відповідному управлінні соціального забезпечення населення. **У перший рік підприємницької діяльності як основної сплачуються щомісячні внески в мінімальному розмірі, який на 2023 рік становить 2944 чеських крон.** При веденні підприємницької діяльності як другорядної протягом першого року внесок на соціальне страхування не сплачується. У наступні роки діяльності сума внесків на соціальне страхування залежить від суми доходу в попередньому податковому періоді, але завжди необхідно сплачувати хоча б мінімальні авансові внески.

Аванси на соціальне страхування завжди сплачують з першого по останній день місяця, на який авансовий внесок призначено. Відповідні платежі мають надійти на банківський рахунок управління не пізніше 20 числа наступного місяця. За певних умов можна звернутися до районного управління соціального забезпечення населення з проханням скасувати авансові внески.

Більше інформації тут:

- Медичне страхування: <https://bit.ly/30bCztd>
- Соціальне страхування: <https://bit.ly/3len0HE>
- Страхування на випадок хвороби: <https://bit.ly/42VMI0H>

Після закінчення фінансового року ФОП – OSVČ повинна подати **податкову декларацію** ("*daňové přiznání*"), а потім протягом одного місяця з моменту подання податкової декларації подати **форму Звіт про доходи та витрати ФОП** ("*Přehled příjmů a výdajů OSVČ*"). Обидва звіти слід подати після закінчення року до кінця квітня.

Обидві форми можна отримати в районному управлінні соціального забезпечення населення, у вашій медичній страховій компанії, або ви можете завантажити їх із веб-сайту – для 2023 року форма буде доступна на початку 2024 року.

Види малого підприємництва

Відповідно до Закону про підприємницьку діяльність мале підприємництво поділяється на 2 основні групи:

Концесійне

Для здійснення концесійного підприємництва ("koncesovaná živnosť") є необхідним надання спеціального дозволу на ведення підприємницької діяльності, так званої концесії. Таке підприємництво охоплює види діяльності, в регулюванні яких держава особливо зацікавлена, наприклад: виробництво та оренда зброї та боеприпасів, проведення піротехнічних досліджень, виробництво спиртних напоїв, обмінна діяльність тощо.

Реєстроване

Для ремісничих видів діяльності ("remeslná živnosť") необхідно мати професійну компетентність у даній професії. Сюди належать, наприклад: діяльність ковальська, столярна, малярська, годинникарська, перукарська, манікюрна та педикюрна, пекарська, кондитерська, слюсарна, теслярська, мулярська, виробництво та ремонт музичних інструментів, малярство та фарбування тощо.

Ремісництво

З кваліфікаційним і вимогами

У підприємства з кваліфікаційними вимогами ("vázaná živnosť") також потрібно мати документ для підтвердження професійних знань. Це, наприклад: виробництво машин, їх ремонт і кваліфіковане складання, хімічне виробництво, виробництво і перероблювання палива, оптика, бухгалтерський облік тощо.

Вільне

Вільне підприємництво ("volná živnosť") існує лише одного виду, а саме «Виробництво, торгівля та послуги». Але ця категорія охоплює 80 сфер діяльності, з яких підприємцевибирає ті сфери, які йому потрібні для його бізнесу --> *більше про вільне підприємництво на наступній сторінці.*

Для здійснення підприємницької діяльності концесійної, ремісничої та з кваліфікаційними вимогами необхідно мати відповідну кваліфікацію ("odborná zručnosť"), тобто потрібно надати доказ того, що особа має достатню освіту або досвід для виконання даної роботи. Якщо самозайнята особа не має необхідної освіти, досвіду або професійних іспитів для цієї професії, вона повинна вирішити таку ситуацію шляхом **прийняття відповідального представника**, який несе відповідальність за належне функціонування бізнесу та за дотримання законодавства, що регулює підприємницьку діяльність, й професійних норм у даній галузі підприємництва.

Отже, що мені потрібно, щоб відкрити такий малий бізнес?

- Документ, що підтверджує професійну компетентність ФОП - OSVČ, або відповідального представника;
- Заява про згоду відповідального представника (якщо я не маю документа, що підтверджує кваліфікацію) з призначенням на цю посаду, з офіційно завереним підписом (якщо відповідальний представник не робить цю заяву особисто перед органом ліцензування);
- Документ, що підтверджує законні підстави користування приміщенням, у якому самозайнята особа має юридичну адресу свого бізнесу, якщо ця адреса відрізняється від місця проживання особи.

ВІЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО

На відміну від попередніх видів підприємництва, вільні види підприємницької діяльності дозволяють вести бізнес навіть без спеціальної професійної кваліфікації. То що це за діяльність?

- Рекламна діяльність, маркетинг, медійне представництво;
- Діяльність з проектування, аранжування, дизайнерська та модельна діяльність;
- Фотографічні послуги;
- Діяльність з письмового та усного перекладу;
- Надання програмного забезпечення, ІТ-консультацій, обробки даних, хостингу та пов'язаної діяльності та діяльність веб-порталів;
- Функціонування туристичного агентства та екскурсіводська діяльність;
- Позашкільне виховання та навчання, організація курсів, навчання, в тому числі лекторська діяльність;
- Експлуатація закладів культури, культурно-освітніх та видовищних закладів, організація культурно-видовищних, розважальних заходів, виставок, ярмарків, показів тощо;
- Експлуатація фізкультурно-спортивних споруд та організація спортивних заходів;
- Побутове прання, прасування, ремонт одягу, предметів інтер'єру та особистих речей і їх обслуговування;
- Ремонт та обслуговування побутових товарів;
- Надання сімейно-побутових послуг;
- Підготовка та розробка технічних пропозицій, графічні та креслярські роботи;
- Скляні роботи, обрамлення та виготовлення паспарту;
- Декоративно-прикладна обробка металів;
- Шліфування технічного та ювелірного каменю;
- Виробництво та обробка скла;
- Деревообробка, виготовлення дерев'яних, коркових, плетених та солом'яних виробів;
- Виробництво текстилю, текстильних виробів, одягу та аксесуарів до одягу;
- Виробництво та ремонт взуття, сумок та шорно-сідельних виробів;
- Оренда та прокат рухомого майна;
- Послуги розміщення;
- Складування, пакування товарів, вантажно-розвантажувальні та технічні роботи на транспорті;
- Технічне обслуговування автотранспортних засобів та приладдя до них;
- Опосередковування торгівлі та послуг;
- Гуртова та роздрібна торгівля;
- Ломбард та роздрібна торгівля вживаними товарами;
- Виробництво шкільного та офісного приладдя, виготовлення не дорожчих ювелірних виробів, сувенірів тощо;
- Виробництво, ремонт та обслуговування спортивних товарів, ігор, іграшок та дитячих колясок;
- Виробництво велосипедів, інвалідних візків та інших безмоторних транспортних засобів;
- Виготовлення та ремонт оббивних виробів;
- і т.п.

Розмежування діяльності на основну та другорядну

Базова підприємницька діяльність ФОП ("*základní podnikatelská činnost OSVČ*") є основною діяльністю, і під час її здійснення самозайнята особа повинна сплачувати аванс на медичне та соціальне страхування. Підприємницька діяльність у цій формі є переважним джерелом доходу.

Навпаки, другорядна підприємницька діяльність ("*vedlejší podnikatelská činnost*") слугує більше додатковим доходом. Відрізняються, перш за все, умови сплачування обов'язкових зборів і авансових внесків. Другорядна підприємницька діяльність здійснюється фізичними особами-підприємцями, якщо вони відповідають деяким умовам, визначеним законодавством. Зокрема, це передбачає надання документального підтвердження одного з таких фактів:

- Ви – найманий працівник (і роботодавець сплачує за Вас страхові внески);
- Звичайна або дострокова пенсія за віком;
- Право на пенсію по інвалідності;
- Право на допомогу по догляду за дитиною, виплати під час відпустки по вагітності та пологах з коштів страхування на випадок хвороби;
- Особистий догляд за дитиною до 10 років;
- Студент (до 26 років, якщо постійно готується до майбутньої професії).

STARTUP

При переході з основної діяльності на другорядну (наприклад, при виході на роботу або при дотриманні інших умов для другорядної діяльності) змінюються лише авансові внески за відповідним режимом другорядної діяльності.

Підприємництво діяльність без ліцензії

Однак, виходячи з положень Цивільного кодексу, це так **у деяких галузях можна вести бізнес навіть без відповідної ліцензії**. З точки зору цього закону мале підприємництво є лише однією з форм підприємницької діяльності.

Без ліцензії на мале підприємництво ви можете вести бізнес, наприклад, у таких галузях, як:

- сільськогосподарське виробництво;
- лісове та водне господарство,
- авторська діяльність;
- незалежні професії (актори, музиканти, письменники);
- лікарі;
- експерти;
- маклери;
- адвокати;
- податкові консультанти тощо.

Іноді, однак, може бути вигідніше й для цієї діяльності мати ліцензію, наприклад, з міркувань оподаткування.

Один підприємець може вести кілька видів діяльності, але за умов наявності відповідної ліцензії на кожну з них.

ФОП (OSVČ) як роботодавець

Якщо самозайнята особа стає роботодавцем, тобто має працівників за основним трудовим договором (ОТД – HPP "hlavní pracovní poměr"), договором на виконання робіт (ДВР – DPP "dohoda o provedení práce") або договором про трудову діяльність (ДТД – DPC "dohoda o pracovní činnosti") – **він повинен зареєструватися у відповідних органах як роботодавець** (тобто у податковій службі, компанії медичного страхування, Чеському управлінні соціального забезпечення тощо).

Це створює різні зобов'язання перед працівником, наприклад, після реєстрації в податковій службі роботодавець повинен подавати щомісячні звіти; також він повинен укласти законом передбачене страхування відповідальності роботодавця за збиток у разі нещасного випадку на виробництві чи професійного захворювання тощо.

У відповідному управлінні соціального забезпечення населення заповняють **заяву про внесення до реєстру роботодавців, а також для кожного працівника – повідомлення про прийняття на роботу.**

В податковій службі необхідно зареєструватися за формою – заявою про взяття на облік фізичної/юридичної особи платника податку на прибуток як платника податку на доходи від залежної діяльності та функціональних благ (ОТД, ДТД) або податку на доходи, що утримується шляхом відрахування за спеціальною ставкою податку (ДВР).

У разі зняття з обліку в реєстрі роботодавців необхідно заповнити бланк заяви про зняття з обліку в реєстрі роботодавців ("odhláška z registru zaměstnavatelů").

У випадку компанії медичного страхування подається заява та реєстраційна форма роботодавця або колективне повідомлення роботодавця; зняття з обліку відбуватиметься за тією ж формою.

Основні обов'язки підприємця

Закон про підприємницьку діяльність накладає на самозайнятих підприємців також кілька важливих обов'язків, які вони повинні виконувати під час своєї діяльності. До них, зокрема, відносяться:

Діяти під назвою своєї компанії та вказувати свої ідентифікаційні дані (ім'я, назва, юридична адреса) у діловій документації (рахунках-фактурах тощо);

Правильно позначити заклад із зазначенням основної інформації (відповідальна особа, номер закладу, ідентифікаційний номер, години роботи);

Забезпечити участь відповідального представника в необхідному обсязі, якщо підприємницька діяльність ведеться через нього;

Відповідати за кваліфікаційну придатність працівників до виконання професії, встановлену спеціальними нормативно-правовими актами, за знання правил техніки безпеки та нормативних актів, що регламентують охорону здоров'я населення;

Забезпечити у закладі, призначеному для продажу товарів або надання послуг споживачам, у час продажу чи роботи присутність особи, яка володіє чеською чи словацькою мовами;

Спілкуватися з відповідними органами ліцензування – підтвердити свою особу та особу працівників, які ведуть ваш бізнес, або відповідальних представників, повідомляти про зміни, що стосуються його бізнесу (наприклад, адресу зареєстрованого офісу та місце діяльності, переривання діяльності, припинення діяльності).

Бухгалтерія ФОП (OSVČ)

Фізична особа-підприємець може вести бухгалтерський облік у трьох формах – облік доходів ("evidence příjmů"), податковий облік ("daňová evidence") або подвійна бухгалтерія ("podvojně účetnictví").

Найпростішими для самозайнятої особи-початківця є облік доходів (якщо він хоче оподатковувати доходи за фіксованою ставкою витрат) та податковий облік, оскільки в цьому випадку достатньо вести облік лише двох основних статей – доходів/витрат та активів/пасивів.

Нижче ви знайдете коротке ознайомлення з цими основними методами обліку. Більше інформації можна знайти на сайті проекту: <https://www.podnikejvcesku.cz/jak-zacit-podnikat-v-cechach/>

Облік доходів

Самозайнята особа, яка бажає застосувати для оподаткування витрати у відсотках до доходу (витрати за єдиною ставкою), зобов'язана вести облік доходів та реєструвати дебіторську заборгованість, що виникає у зв'язку з діяльністю, від якої отримано дохід.

Досить чітко вести облік доходів у вигляді простої таблиці, де фіксується зокрема текстовий опис доходу, дата, сума та/або інші дані відповідно до конкретних потреб (виду) підприємницької діяльності ФОП – OSVČ. Це ж стосується й обліку дебіторської заборгованості.

Податковий облік

Податковий облік ФОП – OSVČ не є «бухгалтерським обліком» у прямому сенсі цього слова – це дуже проста система реєстрації про доходи витрати за реальним станом (доходів/витрат та активів/пасивів).

Самозайнята особа вестиме податковий облік, якщо хоче вказати у своїй декларації про доходи витрати за реальним станом, тобто за окремими документами, які мають бути належним чином зареєстровані та архівовані.

Подвійний бухгалтерський облік

Бухгалтерський облік як такий регулюється Законом про бухгалтерський облік і призначений для детального відображення господарювання підприємця. Бухгалтерський облік зобов'язані вести підприємці, зареєстровані в комерційному реєстрі. Бухгалтерський облік включає зокрема дані про стан майна, його рух, активи, зобов'язання, витрати, доходи. Проте фізична особа-підприємець на практиці зазвичай не веде повноцінний облік і буде використовувати простіші інструменти, згадані вище.

Податкові зобов'язання ФОП (OSVČ)

Після початку підприємницької діяльності самозайнята особа з постійним місцем проживання або перебування в Чехії повинна **zareєструватися як платник податку на доходи фізичних осіб** ("daň z příjmů fyzických osob"). Строк подання заяви про реєстрацію платника податку на доходи фізичних осіб становить 15 днів.

Після реєстрації підприємства в податковій службі (через Єдину реєстраційну форму або безпосередньо в податковій службі) ця служба надсилає рішення про реєстрацію та **присвоїть ідентифікаційний податковий номер** (ІПН – DIČ "daňové identifikační číslo"), який ФОП повинен використовувати при спілкуванні з податковою або вказувати в податкових документах.

Після закінчення поточного року ФОП – OSVČ, яка не звільнена від цього обов'язку, повинна подати податкову декларацію та сплатити податок на доходи, а також подати Звіт про доходи та витрати до Чеського управління соціального забезпечення та у компанію медичного страхування. Останній день подання податкової декларації – 1 квітня наступного року, і в цей же день необхідно сплатити нарахований податок; якщо самозайнята особа користується послугами податкового консультанта, термін подання податкової декларації переноситься на кінець червня.

ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ

Починаючи з 2023 року самозайнята особа повинна подати податкову декларацію лише в тому випадку, якщо в попередньому році її дохід від підприємницької діяльності перевищував 50 000 чеських крон.

Що таке податкова декларація і як її скласти? Дивіться на: www.podnikejvcesku.cz/jak-zacit-podnikat-v-cechach/

ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ

Існують два основні підходи до оподаткування самозайнятих осіб – на основі фіксованої ставки витрат (відсоток від доходу) і доходу, визначеного на основі податкового обліку.

Які в них переваги та недоліки? Дивіться на: www.podnikejvcesku.cz/jak-zacit-podnikat-v-cechach/

Дорожній податок ("silniční daň") – якщо самозайнята особа використовує у своїй діяльності автомобіль, вона повинна щоквартально платити аванс на дорожній податок та подати після закінчення року податкову декларацію (не пізніше 31 січня наступного року).

Кредити для підприємців-початківців

Однією з основних проблем самозайнятого підприємця-початківця та новоствореної компанії є **фінансування підприємницької діяльності**. Для малих підприємств-початківців доступ до фінансування завжди складніший, ніж для великих компаній. Кредити надають як банки, так і різні інші фінансові установи.

Спектр кредитів коливається в **діапазоні від десятків тисяч до мільйонів крон**, зазвичай їх необхідно гарантувати майном або часткою в компанії. Кредитна установа вимагатиме надати базову бізнес-документацію – наприклад, **розроблений бізнес-план тощо**. До кредитів для підприємців можна віднести, наприклад, контокорентний кредит або кредитну картку з кредитним лімітом. Цільовий кредит має у більшості випадків менші відсотки, ніж нецільовий.

Можливість отримання державної підтримки – кредиту та гарантії Народного банку розвитку (НБР - NRB)

Підприємці-початківці можуть отримати від служби зайнятості субсидію на відкриття індивідуального бізнесу, цього року в розмірі приблизно до 240 000 крон.

Підприємці-початківці (ФОП - OSVČ та ТОВ - s.r.o.) мають також можливість отримати державну підтримку у вигляді пільгових кредитів та гарантій від Національного банку розвитку (далі НБР). Це банк, який є спеціальним суб'єктом господарювання з мажоритарною участю держави і надає підтримку малим і середнім підприємцям у формі затверджених урядом програм, саме за допомогою вигідних кредитів.

Важливо точно вказати, на які цілі будуть гроші для підприємництва використані, НБР не надає безцільових кредитів. Окрім кредитів він НБР можна отримати також спеціальну гарантію, яка сприятиме отриманню звичайного комерційного кредиту від комерційних банків.

Інші способи підприємницької діяльності

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЧЕРЕЗ ТОВ (s.r.o.)

Абревіатура «ТОВ» (s.r.o.) означає ще одну форму підприємницької діяльності – форму **товариства з обмеженою відповідальністю** ("společnost s ručením omezeným"). Ця форма бізнесу відрізняється від індивідуального підприємця у багатьох аспектах. ТОВ є юридичною особою, з якою партнер пов'язаний правом власності. Простіше кажучи, йдеться про створення компанії як такої.

Звичайно, заснування ТОВ має низку формальних вимог, що є складнішим, ніж розпочати підприємницьку діяльність як ФОП – OSVČ. Але ця форма має й велику перевагу, наприклад, у тому, що вона захищає власність підприємця, який несе відповідальність за підприємницьку діяльність лише до суми свого вкладу в ТОВ.

Створення ТОВ складається з кількох етапів, пов'язаних між собою матеріально та за часом. Перш ніж починати формальні кроки щодо державних органів, майбутній підприємець повинен прояснити ряд основних моментів. Перш за все, потрібно вибрати предмет підприємницької діяльності (рекомендується підготувати хоча б простий бізнес-план), назву компанії, місцезнаходження компанії, або виробництва, розглянути розмір статутного капіталу.

Більше про ТОВ можна дізнатися тут www.podnikajvcesku.cz/jak-zacit-podnikat-v-cechach/

ЗДІЙСНЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО

Створити акціонерне товариство ("akciová společnost" – a.s.), щоб розпочати підприємницьку діяльність, складніше, і підприємці-початківці зазвичай не обирають цю форму бізнесу саме з практичних міркувань.

Припинення або продовження підприємницької діяльності

Підприємець **може припинити свою підприємницьку діяльність в будь-який час без пояснення причини**. Термін припинення діяльності жодним чином не обмежений, підприємець може вказати період, на який діяльність припиняє, але також може перервати її на невизначений термін.

Проте про припинення діяльності на термін понад 6 місяців підприємець зобов'язаний заздалегідь письмово повідомити у відповідний орган ліцензування. Підприємницька діяльність призупиняється з дати вручення повідомлення про призупинення підприємницької діяльності органу ліцензування або з більш пізньої дати, зазначеної в повідомленні.

Про продовження підприємницької діяльності підприємець зобов'язаний завчасно письмово повідомити орган ліцензування. Про призупинення та відновлення діяльності також необхідно повідомити Чеське управління соціального забезпечення та відповідну компанію медичного страхування.

ПОЧАТОК АБО ЗАВЕРШЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В МІСЦІ ПРОВАДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ

Підприємець веде свій бізнес у певному місці – місці провадження підприємницької діяльності. **Місцем ведення бізнесу може бути власна квартира підприємця або окремі кімнати та приміщення; це також може бути киоск або просто торговий автомат, розташований де завгодно.**

На вимогу органу ліцензування підприємець зобов'язаний підтвердити право власності або право користування об'єктом чи приміщеннями, що є місцем провадження діяльності. Підприємець також зобов'язаний забезпечити придатність такого місця для здійснення підприємницької діяльності відповідно до спеціальних правових норм (наприклад, Закону про будівництво).

Про АМСР ЧР (АМСП ČR)

Асоціація малих і середніх підприємств і підприємців Чеської Республіки була заснована в 2001 році як політично незалежна одиниця, яка є головним представником найширшого підприємницького сегмента Чеської Республіки. Вона охоплює малі та середні підприємства, самозайнятих осіб, а також об'єднання, гільдії та асоціації, що представляють певні професійні інтереси. Основна діяльність асоціації спрямована на дев'ять областей малого та середнього бізнесу: цифровізація в бізнесі, підприємці-початківці, сімейні підприємства, ремісники, жінки в бізнесі, торгові заклади, малі ресторани, дрібні фермери та сільські підприємці, підприємці 55+.

ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH
PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR

SMB Norge

Endrer premisene for norsk næringspolitikk

www.podnikejvesku.cz

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

 Innovation
Norway

Проект ROSE підтримується Норвезькими фондами 2014 – 2021
в рамках програми «Соціальний діалог і гідна праця».

Асоціація малих і середніх підприємств і підприємців Чеської
Республіки

Sokolovská 100/94 (Meteor Centre Office Park B),
186 00 Praha 8 - Karlín

+420 236 080 454 | amsp@amsp.cz | www.amsp.cz